

Наукова робота на тему

«Формування умінь педагогів професійної освіти щодо розробки навчально-планувальної документації на модульно-компетентнісній основі»

Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт зі спец. «Професійна освіта»

Напрямок «Теорія та методика формування змісту професійної освіти»

Шифр «Модульно-компетентнісний підхід»

Анотація

Розглянуто проблему формування в педагогів професійної освіти уміння розробляти програмно-методичне забезпечення в умовах запровадження в освітній процес ЗПО модульно-компетентнісного підходу як нової моделі співпраці освітньої сфери та ринку праці, підготовки конкурентоспроможних робітників, яка відповідає вимогам роботодавців різних галузей економіки та суспільства в цілому. Схарактеризовані причини утруднень педагогів професійної освіти здійснювати проектування основних навчально-методичних документів супроводу навчально-виробничого процесу і умовах модульно-компетентнісного підходу. Відповідно до виокремлених утруднень визначено актуальні завдання та основні напрями їх подолання шляхом підвищення кваліфікації педагогічного персоналу ЗПО за спроектованою програмою тренінгу.

Перелік умовних скорочень

ДСПТО	– Державний стандарт професійно-технічної освіти
ЗП(ПТ)О	– заклад професійної (професійно-технічна) освіти
ЄФО	– Європейський фонд освіти
ЛПР	– лабораторно-практична робота
МОНМС	– Міністерство освіти і науки, молоді та спорту
МОП	– Міжнародна організація праці
ОЕСР	– (<u>англ.</u> Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)) Організація економічного співробітництва та розвитку
ОКХ	– освітньо-кваліфікаційна характеристика
ПОН	– професійна освіта і навчання
П(ПТ)О	– професійна (професійно-технічна) освіта
ПРН	– програмні результати навчання
РНП	– робоча навчальна програма
СП(ПТ)О	– стандарт професійної (професійно-технічної) освіти
VPET	– (<u>англ.</u> – vocational and professional education and training) професійна освіта та навчання

Зміст

	стор.
Перелік умовних скорочень	3
Вступ	5
1 Теоретичні засади формування умінь розроблення програмно-методичного забезпечення навчально-виробничого процесу в ЗП(ПТ)О на модульно-компетентнісній основі	7
1.1 Модульно-компетентнісний підхід як нова парадигма організації навчально-виробничого процесу в ЗП(ПТ)О	7
1.2 Ретроспективний аналіз програмно-методичного забезпечення навчально-виробничого процесу в ЗП(ПТ)О	9
2 Особливості формування умінь розроблення програмно-методичного забезпечення навчально-виробничого процесу в ЗП(ПТ)О на модульно-компетентнісній основі	18
2.1 Стан розроблення програмно-методичного забезпечення навчально-виробничого процесу в ЗП(ПТ)О на модульно-компетентнісній основі	18
2.2 Проектування змісту програми тренінгу з розробки програмно-методичного забезпечення навчально-виробничого процесу на модульно-компетентнісній основі	23
2.3 Результати експериментальної перевірки ефективності програми тренінгу	25
Висновки	26
Перелік використаних джерел	27
Додатки	
Додаток А – Шаблон плану уроку теоретичного навчання ДНЗ «Хмельницький Центр ПТО сфери послуг»	31
Додаток Б – Форма анкети опитування педагогів щодо сформованості умінь педагогів розробляти програмно-методичне забезпечення навчального-виробничого процесу в ЗП(ПТ)О	32
Додаток В – Програма тренінгу на тему «Розробка програмно-методичного забезпечення навчально-виробничого процесу на модульно-компетентнісній основі»	35
Додаток Г – Презентація для проведення міні-лекції на тему «Технологія організації навчального процесу в ЗП(ПТ)О на основі модульно-компетентнісного підходу» (фрагмент)	37
Додаток Д – Приклад завдання для роботи в малих групах на тему «Аналіз структури та змісту навчальної робочої програми з професії»	41
Додаток Е – Листа самооцінювання розвитку педагогічного умінь щодо розроблення програмно-методичного забезпечення навчально-виробничого процесу на модульно-компетентнісній основі	42

Вступ

Глобалізаційні й інтеграційні процеси, що мають місце у світі, актуалізують проблему підготовки конкурентоспроможного виробничого персоналу [1]. Відтак, розвитку професійної освіти і навчання (ПОН) впродовж життя в умовах постійних економічних, соціальних і технологічних перетворень відводиться чільне місце у програмних документах Європейських інституцій та державних документах про освіту [2-4].

Україна є активним учасником євроінтеграційних освітніх процесів, а відтак бере участь у модернізації різних освітніх ланок, у т.ч., в рамках Туринського процесу, професійної освіти. Так, у спільному аналітичному звіті Міністерства освіти і науки України та Європейського Фонду Освіти, присвяченому стану системи професійно-технічної освіти Хмельницької області (2016), зазначається, що актуальною проблемою залишається оновлення змісту ПОН відповідно до запитів замовників освітніх послуг, змін у техніці та технологіях сучасного виробництва, зокрема, шляхом розробки та впровадження стандартів професійної (професійно-технічної) освіти (СП(ПТ)О) за модульно-компетентнісним підходом; перехід на визначення компетенцій та кваліфікацій, створення сучасного інструктивно-методичного та нормативного супроводу, забезпечення якісно нового рівня підготовки педагогічних кадрів, підвищення їх професійного рівня [5].

Виходячи з цього, **темою наукової роботи** вибрано «Формування умінь педагогів професійної освіти щодо розробки навчально-планувальної документації на модульно-компетентнісній основі».

Відповідно до теми визначено об'єкт, предмет та завдання дослідження.

Об'єкт дослідження – формування умінь педагогів професійної освіти щодо розробки навчально-планувальної документації.

Предмет дослідження – програма навчального модуля з формування умінь педагогів щодо розробки навчально-планувальної документації на модульно-компетентнісній основі».

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні, розробленні та експериментальній перевірці ефективності програми навчального модуля з формування умінь педагогів професійної освіти щодо розробки навчально-планувальної документації на модульно-компетентнісній основі».

Реалізація поставленої мети передбачає вирішення **таких завдань**:

1 визначити сутність модульно-компетентнісного підходу до формування змісту професійного навчання здобувачів в ЗПО;

2 проаналізувати досвід педагогів професійної освіти щодо розроблення навчально-планувальної документації з підготовки кваліфікованих робітників в закладах професійної освіти;

3 визначити причини утруднень педагогів професійної освіти щодо переходу до планування супровідної документації на модульно-компетентнісній основі;

4 розробити програму навчального модуля з формування умінь педагогів професійної освіти щодо розроблення навчально-планувальної документації на модульно-компетентнісній основі та експериментально перевірити її ефективність.

Практичне значення наукової роботи полягає у розробці програми навчального модуля «Розроблення програмно-методичного забезпечення навчально-виробничого процесу в ЗПО на модульно-компетентнісній основі» як засобу підвищення кваліфікації педагогів професійної освіти.

Для розв'язання визначених завдань використовувалися **методи дослідження: теоретичні:** аналіз психолого-педагогічних та науково-методичних праць з теми дослідження, супровідної документації щодо організації навчально-виробничого процесу в закладах професійної освіти, узагальнення та систематизація; **емпіричні:** спостереження, бесіди, анкетування, експеримент; **статистичні** методи оброблення результатів дослідження.

Робота складається з анотації, вступу, двох розділів, загальних висновків, переліку використаних джерел (32 найменування) та 7 додатків.

1 Теоретичні засади формування умінь розроблення програмно-методичного забезпечення навчально-виробничого процесу в ЗП(ПТ)О на модульно-компетентнісній основі

1.1 Модульно-компетентнісний підхід як нова парадигма організації навчально-виробничого процесу в ЗП(ПТ)О

Міжнародний конгрес з професійної освіти та навчання (VPET), що відбувся в 2018 році, розглянув виклики адаптації професійної освіти до потреб ринку праці в швидко мінливому та оцифрованому світі, вертикальної та горизонтальної проникності системи, навчання впродовж усього життя та розроблення навчальних програм [6]. Необхідність швидкого реагування освітньої сфери на вимоги галузей економіки, економічну ситуацію в країні в цілому, структуру ринку праці, попит на нові компетентності тощо зумовила появу модульно-компетентнісного підходу в професійній освіті України.

Проблема реалізації ідей модульного і компетентнісного навчання у підготовці фахівців різних рівнів знайшла певне вирішення у працях таких вчених, як Н. Бібік, С. Вітвицька, Н. Дем'яненко, І. Дрозіч, Н. Кулалаєва, М. Левшин, О. Локшина, В. Луговий, В. Манько, О. Овчарук, Г. Онкович, О. Онопрієнко, Л. Петренко, Н. Побірченко, О. Пометун, В. Радкевич, С. Сисоєва, Ю. Швалб, В. Ягупов та ін.

Поняття «компетентність» визначено чинними стандартами професійної (професійно-технічної) освіти (П(ПТ)О) як здатність застосовувати знання, вміння та особистісні якості для успішної діяльності в певній галузі [7]. Саме рівень професійної відповідності індивідуальних показників (результатів навчання) є основним критерієм компетентності для роботодавця і суспільства. Відтак, суть компетентнісного підходу полягає в тому, що в процесі освіти у людини має бути сформована цілісна соціально-професійна якість, що дає їй можливість успішно вирішувати виробничі завдання і взаємодіяти з іншими людьми. Таким чином, компетентність є найбільш

адекватною для опису результатів П(ПТ)О, в основі яких знаходяться потреби сучасного ринку праці [8].

При модульно-компетентнісному підході функціонує така модель організації процесу, коли метою навчання виступає сукупність професійних компетентностей учнів, а засобом її досягнення з – модульна побудова структури і змісту професійного навчання [9]. При цьому під модулем розуміється логічно завершена частина навчального матеріалу, певна одиниця навчання, яка є відносно самостійною і цілісною, і містить: цілі та зміст навчання, перелік технологічного і методичного забезпечення, організаційні форми навчання та методи і засоби контролю результатів навчання з модуля [10].

В умовах модульно-компетентнісного підходу в межах окремого модуля, що виступає цілісною одиницею освітнього стандарту за фахом або освітньої програми ЗП(ПТ)О, здійснюється комплексне засвоєння умінь і знань у рамках формування компетентності, яка забезпечує виконання конкретної трудової функції, враховуючи вимоги ринку праці.

Модульно-компетентнісний підхід позиціонується в межах концепції безперервної освіти, оскільки сприяє підготовці висококваліфікованих фахівців, які здатні працювати в динамічних умовах сфери праці, з одного боку, і націлених на постійне професійне зростання – з іншого. Технологія реалізації модульно-компетентнісного підходу у П(ПТ)О здійснюється поетапно (рис.1.1).

На першому етапі здійснюється розроблення модульної програми; на другому – розроблення навчальних та методичних матеріалів для учнів, викладачів, майстрів виробничого навчання на основі структури модуля та пропонованого рівня компетентності; на третьому – розроблення системи контролю оцінювання результатів навчання з урахуванням відповідних принципів та механізмів [11].

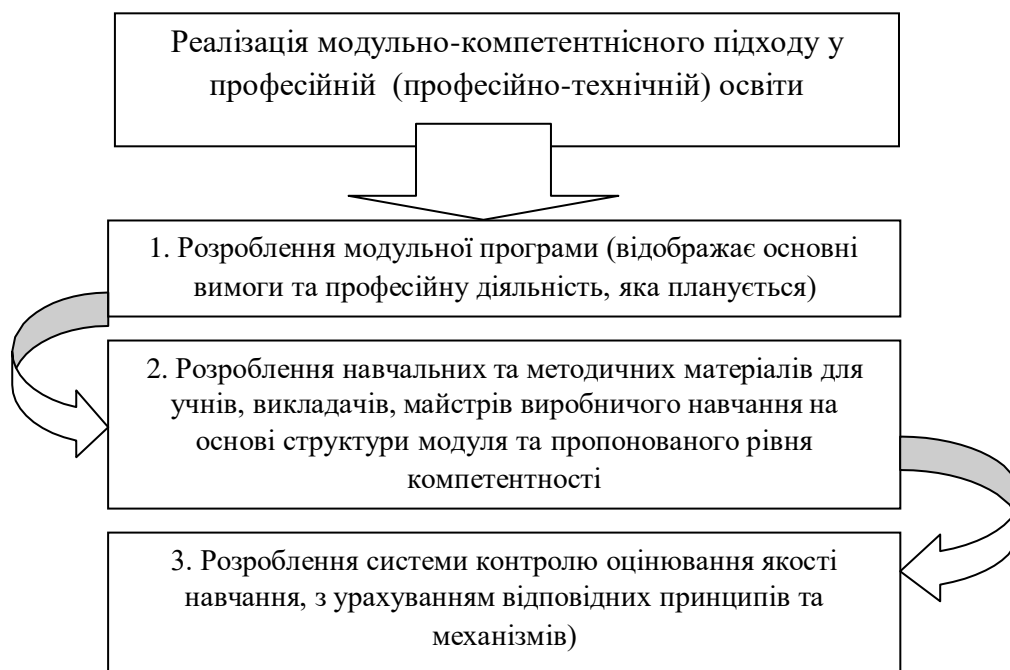

Рис. 1.1. Технологія реалізації модульно-компетентнісного підходу у П(ПТ)О [11]

Схарактеризуємо зміст програмно-методичного забезпечення навчально-виробничого процесу в ЗП(ПТ)О з позицій ретроспективи.

1.2 Ретроспективний аналіз програмно-методичного забезпечення навчально-виробничого процесу в ЗП(ПТ)О

Згідно з Законом України «Про освіту» (2017) [12] методичне забезпечення навчально-виробничого процесу є важливою складовою забезпечення його якості. До складу методичного забезпечення ЗП(ПТ)О відносяться програмно-методичне та навчально-методичне. Крім цього розрізняють навчально-планувальну і облікову документації з підготовки кваліфікованих робітників [13].

Впродовж тривалого часу організація освітнього процесу в ЗП(ПТ)О ґрунтувалася на низці навчально-планувальної документів, ключову роль серед яких відводилося кваліфікаційним характеристикам професій працівників.

У період з 2006 по 2016 роки в системі професійно-технічної освіти було створено 377 державних стандартів професійно-технічної освіти (ДСП(ПТ)О),

що містили освітньо-кваліфікаційні характеристики (ОКХ) випускників за відповідними рівнями кваліфікації, вимоги до результатів навчання і критерії їх оцінювання, типовий навчальний план професійної підготовки, типові програми базового блоку та навчальних модулів [14]. І хоча розробники документу позиціонували ДСП(ПТ)О як такі, що базуються на компетентнісній основі, стандарти «першого покоління» такими не були.

Оновлення нормативної бази в освітній сфері у період 2012-2020 року, у т.ч. оптимізація структури кваліфікаційних рівнів Національної рамки кваліфікацій [15], структури професійної (професійно-технічної) освіти в межах проекту Закону України «Про професійну освіту» (2018) [16] обумовлюють постійне удосконалення методики розроблення стандартів професійної освіти [17]. Впродовж 2017-2021 років асоціації роботодавців розробили професійні стандарти з різних професій, а робочі групи МОНУ – 180 СП(ПТ)О, які базуються на модульно-компетентнісній основі. Використання модульно-компетентнісного підходу є вимогою сучасних стандартів П(ПТ)О, що належать до стандартів третього покоління [8].

Відтак, відповідно до чинної нормативної бази в ЗП(ПТ)О до програмно-методичного забезпечення відносять освітні програми, робочі навчальні плани, навчальні програми предметів, робочі навчальні програми професійно-теоретичної підготовки та виробничого навчання, модульно-поурочний план, переліки навчально-виробничих робіт тощо; до навчально-методичного – навчальні матеріали для вивчення окремих тем, модулів, методичні вказівки до виконання різних видів діяльності, зокрема виконання лабораторних або практичних робіт, дипломного проектування, навчально-методичних посібників для викладачів тощо), до облікової документації – журнали теоретичного та виробничого навчання (форма №2) та журнали теоретичного навчання та ін. Ретроспективний аналіз нормативного та програмно-методичного забезпечення навчально-виробничого процесу в ЗП(ПТ)О представлена на рис.1.2.

Рис.1.2 Ретроспективний аналіз нормативного та програмно-методичного забезпечення навчально-виробничого процесу в ЗП(ПТ)О

Як видно на рис.1.2, в наш час зміст програмно-методичного забезпечення навчально-виробничого процесу в ЗП(ПТ)О зазнав змін. Так, наприклад, в стандартах другого покоління ДСП(ПТ)О типовий навчальний план містить перелік назв навчальних предметів, згрупованих за видами підготовки, та кількість годин на вивчення кожного з них. Робочі навчальні плани за професіями для певного ступеня професійно-технічної освіти – це документи, розроблені відповідно до типових навчальних планів підготовки кваліфікованих робітників з кожної професії [18]. На відміну від нього, типовий навчальний план стандарту професійної (професійно-технічної) освіти визначає лише обсяги годин на вивчення предметів блоків

загальнопрофесійної, професійно-теоретичної та професійно-практичної підготовки і форму державної атестації.

Робочий навчальний план, складений відповідно до СП(ПТ)О, забезпечує виконання освітньої програми закладом та конкретизує організацію освітнього процесу [19]. Компоненти робочого навчального плану на модульно-компетентнісній основі (рис.1.3):

- загальнопрофесійна підготовка – базовий блок, що передбачає перелік компетентностей (навчальних предметів) визначених освітньою програмою;
- професійно-теоретична та професійно-практична підготовка - професійні кваліфікації та навчальні модулі;
- додаткові компетентності (за необхідності);
- консультації;
- державна кваліфікаційна атестація (або поетапна кваліфікаційна атестація при продовженні навчання);
- загальний фонд навчального часу.

Розділ V. План освітнього процесу

№ з/п	Освітні компоненти (навчальні предмети)	К-ть годин	Кваліфікація ШТ-3					Кваліфікація ШТ-4			
			ББ	М 1	М2	М3	Всього годин	М1	М2	М3	Всього годин
Кількість тижнів											
1	Загальнопрофесійна підготовка - базовий блок (компетентності/навчальні предмети)										
1.1											
1.2											
1.3											
1.4											
1.5											
1.6											
...											
2	Професійно-теоретична підготовка (професійні компетентності /навчальні предмети)										
2.1											
2.2											
2.3											
...											
3	Професійно-практична підготовка (професійні компетентності)										
4	Додаткові компетентності*										
5	Консультації										
6	ПКА, ДКА										
7	Загальний фонд навчального часу/тижневе навантаження										

Рис. 1.3 Макет робочого навчального плану [19]

Отже, слід наголосити, що сьогодні визначення переліку навчальних предметів та кількості годин на їх вивчення в межах блоку підготовки є прерогативою ЗП(ПТ)О. При цьому для вивчення здобувачами освіти навчального матеріалу загальнопрофесійного (базового) блоку використовують модульно-предметний підхід. Для опанування здобувачами освіти професійно-теоретичної та професійно-практичної підготовки рекомендується використовувати модульно-компетентнісний підхід.

Окремо слід схарактеризувати такий документ як робоча навчальна програм (РНП), що створюється сумісно з роботодавцями на основі СП(ПТ)О та робочого навчального плану і має модульну структуру (рис.1.4).

Робоча навчальна програма
Професія: ·7436·Швачка·2·розряду, ·7433·Кравець·2-3,4·розряд
Професійна кваліфікація: ·7433·Кравець·3·розряд

Код та назва модуля, кількість годин на модуль	Код компетентності	Назва компетентності	Всього годин на професійно-теоретичну підготовку за компетентністю	З них ЛПР	На професійно-практичну підготовку	З них		
						Виробниче навчання в навчальній майстерні, лабораторії	Виробниче навчання в умовах виробництва	Виробнич а практика
		Виготовлення столової, постільної білизни, штор, ламбрекенів, поясних виробів та виробів платтяно-близького асортименту, виконання нескладного ремонту окремих деталей виробів, пошиття штор	250	48	785	498		287
КРВ-3.1		Виготовлення постільної, столової білизни, штор, ламбрекенів та інших нескладних виробів	14	4		66		
	КРВ-3.1.1	Виготовлення виробів постільного, столового асортименту (штор)	8	2		48		

Рис.1.4 Форма робочої навчальної програми на модульно-компетентнісній основі (професійна підготовка)

Розроблення цілісної програми з компонування навчального матеріалу в модулі дозволяє подолати деяку фрагментарність навчання, неузгодженість засвоєння результатів навчання теоретичної та практичної підготовки. Адаптивність модульного навчання виражається в специфічних способах організації індивідуально-диференційованого навчання. Суттєва частка

самостійної роботи в модульному навчанні компенсується нетрадиційними (інноваційними) формами і методами активного навчання учнів [8].

Межі модуля при його розробленні визначаються сукупністю теоретичних знань і практичних навичок, які здобувач освіти має продемонструвати після закінчення вивчення модуля. Критерії компетентності можуть бути умовно поділені на дві групи:

– об’єктивні, тобто процесуальні особливості діяльності (темп, швидкість, інтенсивність, обсяг), різноманітність прийомів і дій при виконанні запропонованих завдань; результативні показники діяльності – рівень і якість результатів;

– суб’єктивні, тобто змістовні характеристики діяльності (внутрішні спонукання, установки, мотиви поведінки); ступінь вираження мотивів, потреби діяльності та ін.

Складовими робочої навчальної програми є зміст РНП професійно-теоретичної підготовки та зміст РНП виробничого навчання, які містять коди і назви модуля (модулів) та коди, назви та зміст компетентностей, які формуються в межах цього модуля (модулів), наприклад (рис.1.5).

ЗМІСТ
робочої навчальної програми професійно-теоретичної підготовки

Професія _____
Професійна кваліфікація: _____

Код і назва модуля _____
Код і назва компетентності _____

Зміст компетентності _____

Код і назва компетентності _____
Зміст компетентності _____

Форма проведення контролю за засвоєнням модуля
Код і назва модуля _____
Код і назва компетентності _____
Зміст компетентності _____

Рис.1.5 Зміст робочої навчальної програми професійно-теоретичної підготовки

Документ, що зазнав змін в умовах модульно-компетентнісного підходу, називається поурочно-тематичний план, він традиційно містить інформацію про кількість та послідовність вивчення тем певного предмета (табл.1.1) [20].

Таблиця 1.1 – Поурочно-тематичний план з предмета _____

№ теми	Назва теми (розділу)	Кількість годин на тему (розділ)	З них на ЛПП	№ заняття (уроку)	Кількість годин на урок	Тема уроку
1	2	3	4	5	6	7

Примітка: ЛПП – лабораторно-практичні роботи

Як видно з табл.1.1 основною метою розроблення поурочно-тематичного плану є визначення системи занять (уроків) з теми (розділу) певного предмета. Затвердження поурочно-тематичних планів навчальних предметів професійно-теоретичної підготовки здійснювалося на засіданнях профільних методичних комісій. Узгодження послідовності вивчення тем предмету спец.технології та виробничого навчання (цикл професійно-практичної підготовки) складний процес, який потребував постійного контролю і коригування.

Поурочно-модульні плани складаються викладачами окремо на кожний модуль відповідно до змісту компетентностей модуля та часу, визначеного на його опанування, розглядаються і схвалюються на засіданні методичної комісії [8]. Форма поурочно-модульного плану наведена в табл.1.2.

Таблиця 1.2 – Поурочно-модульний план з предмета _____

Код та назва модуля, кількість годин на модуль	Код компетентності	Назва компетентності	Всього годин на формування компетентності	№ заняття	Кількість годин	Тема заняття
1	2	3	4	5	6	7

Порівняльний аналіз змісту двох документів (табл.1.1. та табл.1.2) дозволів зробити висновок, що структура поурочно-модульного плану. Яка містить код і назву компетентності дозволяє усунути неузгодженість тем окремих навчальних предметів або їх дублювання, що є суттєвою перевагою модульно-компетентнісного підходу в навчально-виробничому процесі ЗП(ПТ)О.

Перелік навчально-виробничих робіт з професії є одним із основних документів з планування навчально-виробничого процесу в ЗП(ПТ)О, що визначає завдання, які виконують учні з метою оволодіння професійними знаннями, вміннями та навичками, що передбачені робочою навчальною програмою професійно-практичної підготовки. (рис.1.6).

ПЕРЕЛІК
навчально-виробничих робіт
на _____ 20__ р.

Група № _____ Професія _____ курс _____

Дата вивчення теми	№ теми, підтеми	Назва теми (підтеми)	Час на вивчення теми, підтеми (годин)				Навчально-виробничі роботи	Складність роботи розряд	Робоча норма часу	Учнівська норма часу	Кількість робіт на одного учня	Відмітка про виконання
			Загальний фонд навчального часу	На інструктаж	На виконання вправ	На виробничу діяльність						

Рис.1.6 Форма переліку навчально-виробничих робіт з професії

Для усіх навчально-виробничих робіт, внесених до переліку, додається технологічна та технічна документація, що розробляється відповідними методичними комісіями ЗП(ПТ)О на основі державних стандартів або стандартів професійної (професійно-технічної) освіти. Форма переліку навчально-виробничих робіт має бути скоригована відповідно до вимог модульно-компетентнісного підходу і містити назви компетентностей, які

формується під час виконання навчально-виробничих робіт на заняттях виробничого навчання.

Для вивчення предметів базового блоку методичним комісіям спільно з роботодавцями розробляються робочі навчальні програми з предметів, визначається обсяг годин на їх опанування. Робоча навчальна програма з навчального предмета визначає зміст і обсяг знань та умінь учнів. Викладач має право на розроблення власної (авторської) робочої навчальної програми або її створення відповідно до типової з урахуванням варіативного компонента [18]. Приклад робочої навчальної програми загальнопрофесійного (базового) блоку наведено в табл. 1.3.

Таблиця 1.3 – Робоча навчальна програма з предмета _____

№	Назва теми	Кількість годин	
		усього	у т.ч. на ЛПР
1	2	3	4

Примітка: ЛПР – лабораторно-практичні роботи

Планування вивчення професійно-теоретичної підготовки здійснюється профільними методичними комісіями спільно з роботодавцями на основі аналізу змісту усіх компетентностей модулів, визначення кількості годин на засвоєння кожної компетентності, в тому числі й на лабораторно-практичні роботи. Планування професійно-практичної підготовки здійснюється аналогічно зі спрямуванням на виробниче навчання і виробничу практику.

Слід зазначити, що головним критерієм якості робочої навчальної програми з навчального предмета є досягнення запланованого результату вивчення окремих тем та предмета в цілому шляхом реалізації його змісту. Відтак, окремі автори пропонують ввести додатковим елементом характеристики робочої навчальної програми з предмета програмні результати навчання (ПНР) та форми контролю їх досягнення) (табл.1.4) [21].

Таблиця 1.4 – Робоча навчальна програма з предмета _____

№ та назва теми	Тип уроку	Мета уроку	План викладу нового матеріалу	Форма організації пізнавальної діяльності		ПРН та форми контролю	Пошукове домашнє завдання
				педагог	учень		
1	2	3	4	5	6	7	8

План занять (уроків) є особистим робочими документами викладача і складаються ним за довільною формою відповідно до робочої навчальної програми та поурочно-тематичного плану з дотриманням педагогічних та методичних вимог [18]. Аналіз навчальної літератури [22-30] свідчить, що існують різні форми представлення поурочних планів занять в системі П(ПТ)О:

- описові;
- табличні;
- графічні.

Незалежно від форми представлення усі плани уроків націлені на відображення макроструктури заняття (теоретичного або виробничого навчання) та характеристики мікроструктури кожного етапу уроку (мета, форма організації, методи навчання). Аналіз кращого педагогічного досвіду викладачів П(ПТ)О дозволяє представити узагальнену форму поурочного плану теоретичного заняття та уроку виробничого навчання [31] (Додаток А).

Очевидно, що в умовах модульно-компетентнісного підходу поурочний план занять має містити інформацію про ПРН та методи контролю їх досягнення, форми організації навчання та пізнавальної діяльності учнів, засоби розвитку їх здібностей та виховання професійно важливих якостей.

Отже, перебудова навчально-виробничого процесу в ЗП(ПТ)О на основі модульно-компетентнісного підходу передбачає глибокий аналіз стандарту П(ПТ)О з професії і складання на його основі низки навчально-планової документації (робочий навчальний план, робоча навчальна програма, модульно-поурочний план, переліки навчально-виробничих робіт, навчальні програми предметів тощо), необхідної для реалізації професійної підготовки кваліфікованих робітників.

2 Особливості формування умінь розроблення програмно-методичного забезпечення навчально-виробничого процесу в ЗП(ПТ)О на модульно-компетентнісній основі

2.1 Стан розроблення програмно-методичного забезпечення навчально-виробничого процесу в ЗП(ПТ)О на модульно-компетентнісній основі

Вивчення стану розроблення програмно-методичного забезпечення навчально-виробничого процесу здійснювався на базі ДНЗ «Хмельницький Центр професійно-технічної освіти сфери послуг» під час проходження студентами спец. 015 Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості) навчально-педагогічної практики (03.02.2020 р. по 15.03.2020 р.) за програмою бакалаврського рівня вищої освіти та педагогічної практики (30.11.2020 р. по 20.12.2020 р.) за програмою магістерського рівня вищої освіти.

Для встановлення реального стану розроблення програмно-методичного забезпечення навчально-виробничого процесу було залучено 21 працівник закладу (у т.ч. 18 викладачі професійно-теоретичної підготовки та майстри виробничого навчання), задіяних у підготовці кваліфікованих робітників з професій швейного профілю. Середнє значення стажу роботи респондентів за фахом – 17,5 років.

Опитування респондентів здійснювалося шляхом анкетування. Форма анкети наведена в додатку Б. Результати опитування свідчать, що переважна більшість педагогів ознайомена з особливостями роботи в нових умовах організації навчально-виробничого процесу на модульно-компетентнісній основі. З них 18 (85,7%) респондентів – працюють за новими умовами.

На питання №6 «У який спосіб Ви дізналися про особливості організації навчально-виробничого процесу на модульно-компетентнісній основі?» відповіді респондентів поділилися так (рис.2.1): 12 осіб (57%) почули цю інформацію від адміністрації закладу під час робочої наради, 4 особи (19%) є членами профільної методичної комісії, в рамках якої брали участь у спільній

роботі з роботодавцями; 2 (9%) члени колективу отримали індивідуальну консультацію методиста закладу освіти, по 1 особі (5%) – дізналися з методичних вказівок Науково-методичного центру професійно-технічної освіти та підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників у Хмельницькій області (2020), від колег та під час участі в науково-практичній конференції. При цьому, жоден з респондентів не отримав інформацію шляхом проходження додаткового коротко строкowego професійного навчання в системі підвищення кваліфікації.

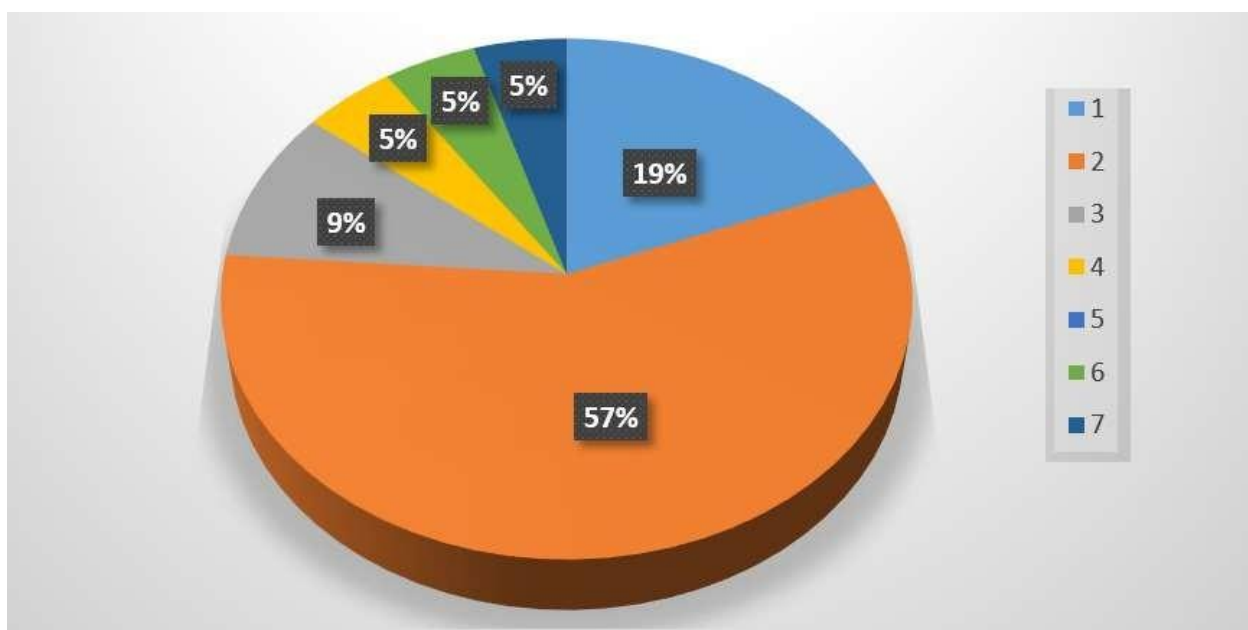

Рис.2.1 Розподіл відповіді респондентів на питання «У який спосіб Ви дізналися про особливості організації навчально-виробничого процесу на модульно-компетентнісній основі?»

На питання №7 «З якими труднощами ви стикаєтеся при організації навчально-виробничого процесу на модульно-компетентнісній основі?» респонденти відповіли так: 17 педагогів (26%) вважають, що перевантаженість різними видами діяльності, у т.ч методичною роботою, обсяг якої збільшився під час пандемії COVID-19, є основним утрудненням, що сповільнює перехід на нові підходи в організації навчально-виробничого процесу; 15 респондентів (23%) стверджують, що перехід на нові умови організації навчально-виробничого процесу для них є досить складним за відсутності достатніх

практичних умінь розроблення програмно-методичного забезпечення на модульно-компетентнісній основі та внутрішньої мотивації; 8 педагогів (12%) вбачають труднощі в нестачі теоретичних знань щодо сутності модульно-компетентнісного підходу та особливостей його запровадження в сучасних умовах; 7 осіб (11%) взагалі не розуміння нагальності переходу на нові умови організації навчально-виробничого процесу, оскільки традиційна система підготовки кваліфікованих робітників, на їх думку, була ефективною (середній стаж респондентів – 28 років); 2 особи (1%) назвали інші причини особистого характеру.

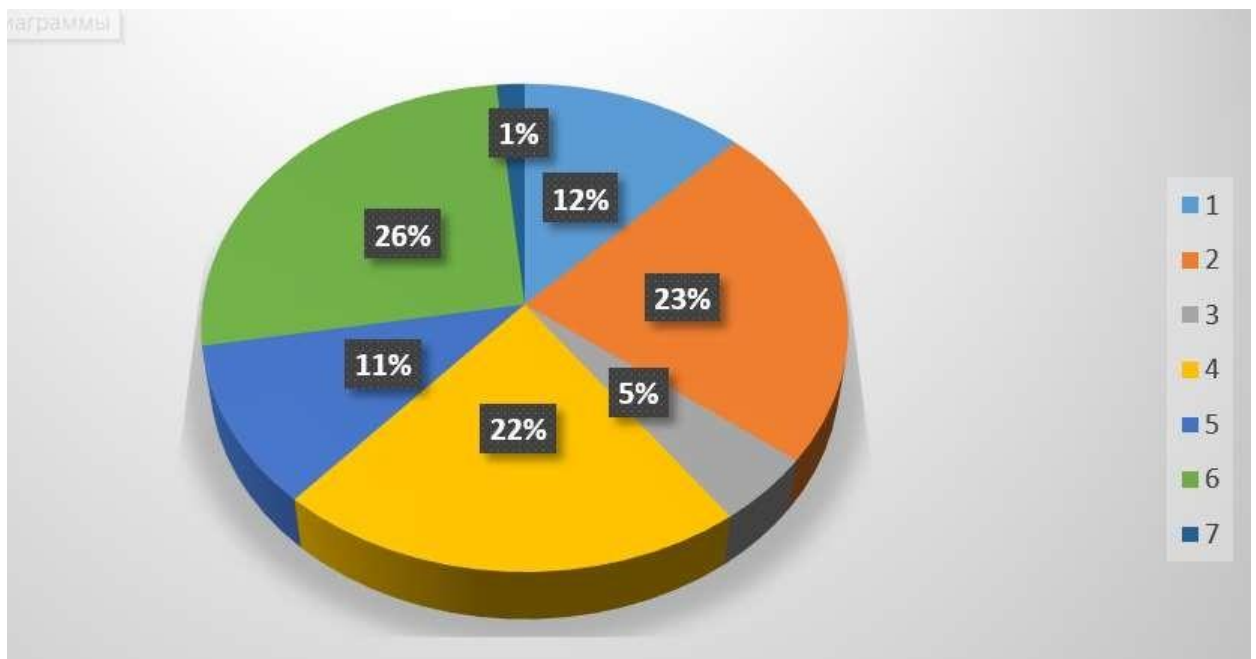

Рис.2.2 Розподіл відповіді респондентів на питання «З якими труднощами ви стикаєтеся при організації навчально-виробничого процесу на модульно-компетентнісній основі?»

На питання №8 «Робота з якими навчально-планувальними документами на модульно-компетентнісній основі потребує удосконалення Ваших умінь?» відповіді респондентів розподілилися так: максимальна чисельність респондентів – 21 (100%) вважають, що уміння користуватися робочою навчальною програмою при складанні поурочно-модульних планів

уроків професійно-теоретичної підготовки та виробничого навчання та поурочних планів занять є актуальною. Один респондент зазначив, що вважає не зайвим знайомство зі структурою та змістом стандартів П(ПТ)О третього покоління як базового документи для розроблення програмно-методичного забезпечення навчально-виробничого процесу в ЗП(ПТ)О.

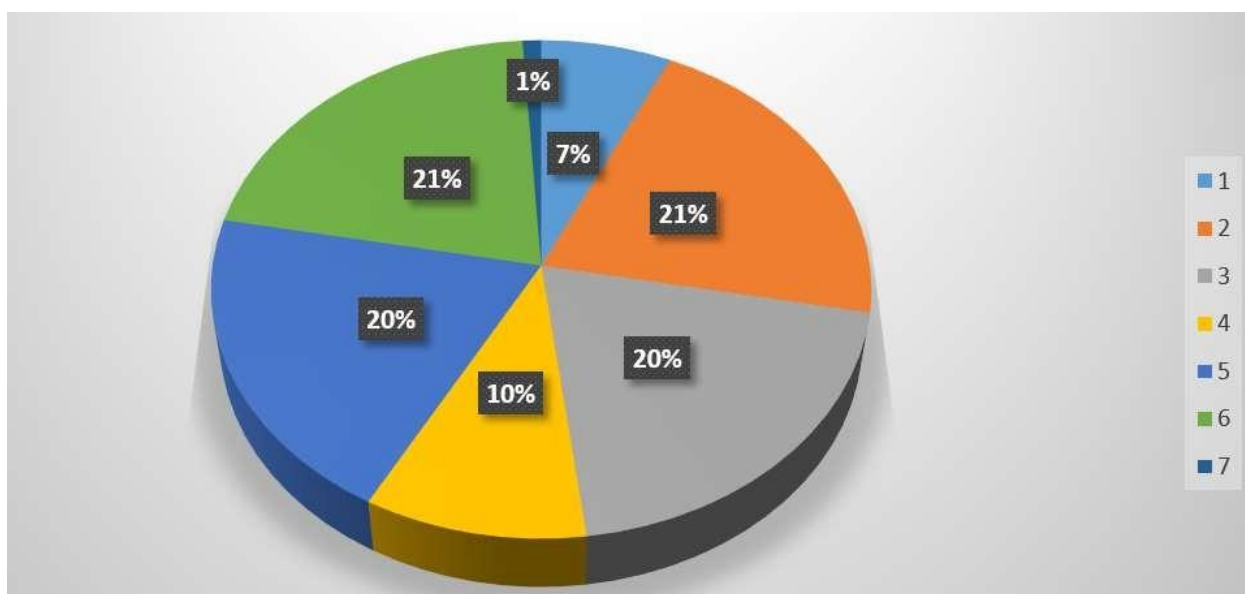

Рис.2.3 Розподіл відповіді респондентів на питання ««Робота з якими навчально-планувальними документами на модульно-компетентнісній основі викликає у Вас утруднення?»»

На питання №9 «Яким формам набуття практичних умінь розроблення навчально-планувальної документації Ви надаєте перевагу?» думки педагогів розділилися між різними відповідями майже порівну. Один респондент висловив побажання знайомитися з інноваціями самостійно у вільний та зручний час для нього на основі різноманітних освітніх платформ.

Отже, результати спостереження за діяльністю педагогічного персоналу під час проходження навчально-педагогічної та педагогічної практик та проведеного опитування педагогів системи П(ПТ)О показав, що питання впровадження модульно-компетентнісного підходу в організації навчально-виробничого процесу ЗП(ПТ)О є складним, що обумовлено низкою

об'єктивних та суб'єктивних причин. До об'єктивних причин слід віднести: постійна зміна нормативної бази П(ПТ)О; відсутність інформування педагогічної спільноти щодо актуальності трансформаційних перетворень в освітній галузі; зрослі вимоги до різних видів діяльності педагогів, у т.ч. до

різних дидактичних знань та умінь педагогів професійного навчання щодо організації освітнього процесу та формування змісту професійного навчання з опорою на фундаменталізацію; включення ресурсів інформаційних, дистанційних та високих технологій; психологізація освітнього процесу, у т.ч.

його переорієнтація на інтереси особистості учнів, розвиток їх здібностей тощо. Ці зміни відбуваються на фоні зниження престижу професії викладача закладу професійної (професійно-технічної) освіти, незадоволеності педагогів рівнем оплати праці та перевантаженістю різними видами діяльності, у т.ч. методичною роботою, а відтак, заформалізованість реалізації інновацій тощо.

До суб'єктивних причин можна віднести ускладнення умов праці педагогів в умовах пандемії COVID-19 та зменшення спектру форм підвищення кваліфікацій для створення належних передумов впровадження модульно-компетентнісного підходу тощо.

2.2 Проєктування змісту програми тренінгу з розробки програмно-методичного забезпечення навчально-виробничого процесу на модульно-компетентнісній основі

Для усунення виявленої проблеми щодо формування умінь педагогів розробляти програмно-методичне забезпечення для організації навчально-виробничого процесу на модульно-компетентнісній основі була розроблена програма тренінгу на тему «Розробка програмно-методичного забезпечення навчально-виробничого процесу на модульно-компетентнісній основі» (Додаток В).

Розроблення програми тренінгу базувалося на методичних рекомендаціях для тренерів [32]. Структура програми містить такі основні

складники: навчальні цілі та очікувані результати тренінгу, перелік основних та додаткових джерел, план проведення тренінгу.

План проведення тренінгу містить різні види діяльності, На початку зустрічі заплановано знайомство зі слухачами та представлення тренерів. Форма проведення знайомства може бути різною, однак враховуючи часові обмеження тренінгу доцільно запропонувати слухачам назвати свої ім'я і назвати основну рису характеру.

Для з'ясування очікувань учасників тренінгу ми використовували сучасні інтерактивні програмні засоби, наприклад Kahoot. Кількість питань не повинна перевищувати 5-7.

Проведення міні-лекції слід супроводжувати презентацією матеріалів у формі слайд-шоу (Додаток Г). Попередньо лектор сформував інтегративний актив знань теми і під час розкриття теми спирався на базові поняття та їх дефініції. Презентація при цьому має бути добре структурованою, стислою (до 20 хвилин) і змістовною.

Для організації дискусії тренери заохочували учасників до обміну думками, самі висловлювали суперечливі факти та ідеї. Після проведення дискусії лектор підвів підсумки.

Для ефективної роботи учасників дискусії в малих групах тренер давав чіткі інструкції для завдань, обґрунтував мету, необхідність і практичну корисність виконання вправ, що підвищило мотивацію учасників, пояснив завдання та послідовності їх виконання, зазначив час на виконання завдання (Додаток Д). Ілюстративний роздатковий матеріал для виконання завдань містив поле для зауважень та поміток.

Тренер також пояснив форму та правила презентації результатів роботи групи. Для унаочнення презентаційних матеріалів груп були використані фліп-чарти. Для ефективної роботи під час тренінгу важливо правильно компонувати групи з однакової чисельності осіб (не більше 4-5).

2.3 Результати експериментальної перевірки ефективності програми тренінгу

Після підведення підсумків тренінгу його учасникам було запропоновано відповісти на низку питань, представлених у формі листа самооцінювання розвитку педагогічного уміння щодо розроблення програмно-методичного забезпечення навчально-виробничого процесу на модульно-компетентнісній основі (Додаток Е).

Як видно з форми анкети, вона містить три групи критеріїв. Перші дві група складають критерії розвитку уміння учасника тренінгу щодо розроблення навчально-планувальної документації та його ставлення до запровадження модульно-компетентнісного підходу в освітній процес. Для зручності використовували 5-бальну шкалу оцінювання: 5 – найвищий бал, 1 – самий низький.

Третій комплексний критерій (зацікавленість, конструктивність, професійність, комунікативність, доброзичливість тощо) є інструментом оцінювання якості проведення тренінгу лектором (групою тренерів).

Узагальнення результатів самооцінювання учасників тренінгу на тему «Розробка програмно-методичного забезпечення навчально-виробничого процесу на модульно-компетентнісній основі» дозволяє стверджувати, що переважна чисельність – 15 осіб з 18 учасників (83%) відзначити позитивну динаміку розвитку педагогічного уміння щодо розроблення навчально-планової документації.

Майже 90% учасників тренінгу (17 осіб) зазначили зміну власного ставлення щодо питання переходу навчально-виробничого процесу на модульно-компетентнісну основу, що, на нашу думку, сприятиме активнішій позиції педагогів у процесах впровадження інновацій та їх вмотивованості у роботі.

Усі учасники позитивно оцінили роботу лектора та тренерів тренінгу на тему «Розробка програмно-методичного забезпечення навчально-виробничого процесу на модульно-компетентнісній основі». Довідка про впровадження програми тренінгу додається.

Висновки

В результаті виконаного дослідження можна зробити висновок, що ключовим принципом модульно-компетентнісного підходу в професійній підготовці кваліфікованих робітників виступає орієнтація на цілі, значимі для ринку праці. Відтак, ЗП(ПТ)О перебудовують навчально-виробничий процес на основі модульно-компетентнісного підходу, що сприяє комплексному засвоєнню умінь і знань, формуванню конкретних компетентностей, спрямованих на забезпечення виконання певних трудових функцій в майбутній діяльності робітників.

У першому розділі роботи розглянута педагогічна проблема формування в педагогів професійної освіти уміння розробки програмно-методичне забезпечення в умовах запровадження в освітній процес ЗП(ПТ)О модульно-компетентнісного підходу. Схарактеризовані причини утруднень педагогів професійної освіти здійснювати проектування основних навчально-методичних документів супроводу навчально-виробничого процесу і умовах модульно-компетентнісного підходу. Відповідно до виокремлених утруднень визначено актуальні завдання та основні напрями їх подолання шляхом підвищення кваліфікації педагогічного персоналу ЗП(ПТ)О.

У другому розділі роботи проаналізований стан розроблення програмно-методичного забезпечення навчально-виробничого процесу в ЗПО на модульно-компетентнісній основі шляхом анкетування педагогів професійної освіти ДНЗ «Хмельницький Центр професійної освіти сфери послуг» та спроектовано програму тренінгу на тему «Розробка програмно-методичного забезпечення навчально-виробничого процесу на модульно-компетентнісній основі».

Перевірки ефективності спроектованої програми проведена на основі опитування учасників тренінгу щодо динаміки розвитку їх педагогічного уміння розроблення навчально-планувальної документації. Отже, усі завдання дослідження виконані, мета досягнута.

Перелік використаних джерел:

1 Ничкало Н.Г. Розвиток професійної освіти в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів: монографія/ Н.Г. Ничкало. – К.: Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014. –125с.

2 Образование: сокровитое сокровище: Доклад Международной комиссии по образованию для XXI века, представленный ЮНЕСКО. – Женева: Изд-во ЮНЕСКО, 1997. – С.13.

3 Концепція реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти “Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта” на період до 2027 року : Розпорядження КМУ від 12.06.2019 № 419-р.

4 План заходів на 2020-2027 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта» на період до 2027 року (2020) : Розпорядження КМУ від 29.04.2020 № 508-р.

5 Туринський процес 2016-17. Україна. Регіональний рівень. Аналіз системи професійно-технічної освіти Хмельницької області. Проект Європейського Фонду Освіти «Туринський процес 2016-17» / Міністерство освіти і науки України, Європейський Фонд Освіти, – К.: «Вік принт». – 2016. – 119с.

6 3rd International Congress on Vocational and Professional Education and Training (06-08 June 2018) URL: <https://pefop.iiep.unesco.org/en/events/3rd-international-congress-vocational-and-professional-education-and-training>. (дата звернення: 24.01.2021).

7 Освітні стандарти, навчальні плани та програми / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/profesijno-tehnicna-osvita/derzhavni-standarti-navchalni-plani-ta-programi> (дата звернення: 24.01.2021).

8 Організація дуальної форми навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти : практич. посіб. / Т. М. Герлянд, І. А. Дрозіч,

Н. В. Кулалаєва, Г. М. Романова, М. М. Шимановський ; за заг. ред. Н. В. Кулалаєвої. – Житомир: Полісся, 2019. – 304 с.

9 Красильникова Г.В., Дрозіч І.А. Організація навчального процесу в закладах професійної (професійно-технічної) освіти на основі модульно-компетентісного підходу // Сучасна наука: стан, проблеми, перспективи : матеріали І Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Старобільськ, 14-15 квітня 2020 р.). – Старобільськ: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2020. – 222 с. (С.20-22).

10 Модульно-компетентісний підхід у підготовці кваліфікованих робітників будівельної та машинобудівельної галузей : монографія / П. Г. Лузан, В. В. Ягупов, Г. І. Лук'яненко, Т. В. Пятничук, М. І. Михнюк. Київ : Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, 2015. С. 25.

11 Модульные технологии: проектирование и разработка образовательных программ: учеб. пособие / О. Н. Олейникова, А. А. Муравьева, Ю. В. Коновалова, Е. В. Сартакова. Москва : Альфа-М; ИНФРА-М, 2010. С. 65-71.

12 Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>. (дата звернення: 03.02.2021).

13 Шевчук Л.І., Джус Л.К., Солнцева Г.М. Методичні рекомендації з розроблення навчально-планувальної та ведення облікової документації для організації навчання з професій за стандартами професійної (професійно-технічної) освіти на основі компетентісно-модульного підходу. – Хмельницький: НМЦ ПТО ПК, 2020. – 18 с.

14 Методичні рекомендації щодо розроблення Державних стандартів професійно-технічної освіти з конкретних професій на основі компетентісного підходу : додаток до Наказу МОНМС України від 26.04.2012 № 522.

15 Національна рамка кваліфікацій : Додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України [від 25 червня 2020 р. № 519](#)).

16 Про професійну (професійно-технічну) освіту : Проект Закону України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JI03403A.html. (дата звернення 01.02.2021).

17 Методика розроблення стандартів професійної (професійно-технічної) освіти за компетентнісним підходом : проект Наказу МОН України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-proyekt-metodiki-rozroblennya-standartiv-profesijnoyi-profesijno-tehnicnoyi-osviti-za-kompetentnisnim-pidhodom>. (дата звернення: 03.02.2021).

18 Про затвердження Положення про організацію навчально-виробничого процесу у професійно-технічних навчальних закладах : Наказ МОНу від 30.05.2006 № 419 [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0711-06#Text>.

19 Про методичний супровід упровадження стандартів професійної (професійно-технічної) освіти на основі компетентісного підходу. Лист Департаменту проф. освіти МОН України від 26.04.2018 р. № 3-440. Дод. 1: Рекомендації щодо розроблення робочих навчальних планів за стандартами професійної (професійно-технічної) освіти на основі компетентісного підходу; Дод. 2: Макет РНП. [Електронний ресурс]. URL: <http://www.nmc.od.ua/?p=13386>.

20 Кругликов Г.И. Методика профессионального обучения с практикумом: Учеб. Пособие для студ. высш. учеб. заведений / Г.И. Кругликов. – М.: Изд. Центр «Академия», 2005. – 288 с.

21 Практикум по «Методике профессионального обучения»: Учебное пособие. /Под ред. А. А. Жученко.- Екатеринбург. Изд-во Росс. гос. проф.-пед. ун-та, 2011. – 91 с.

22 Зайченко І. В. Теорія і методика професійного навчання. Курс лекцій. Навчальний посібник. Київ : НУБіП України. 2013. – 480 с.

- 23 Методологічні засади професійної освіти: навчальний посібник/ О.Е.Коваленко, Н.О.Брюханова, І.С.Посохова та ін. – Харків : Контраст, 2008. – 120 с.
- 24 Внукова О.М. Методологічні засади професійної освіти: навч. посібник. К.: КНУТД, 2015. – 198 с.
- 25 Теорія і методика професійної освіти: навчальний посібник / З.Н.Курлянд, Т.Ю.Осипова, Р.С.Гурін та ін. – Київ : Знання, 2012. – 390 с.
- 26 Коваленко О.Е. Методика професійного навчання: Підручник / О.Е. Коваленко. – Х.: Вид-во НУА, 2005. – 360 с.
- 27 Педагогічні технології у неперервній професійній освіті: Монографія / С.О.Сисоєва, А.М.Алексюк, П.М. Воловик, О.І. Кульчицька, Л.Є.Січаєва, Я.В. Цехмістер та ін./ За ред. С.О.Сисоєвої. –К.: ВІПОЛ, 2001. – 502 с.
- 28 Устемиров К.У., Васильєв И.Б., Девятьєрова Т.А. Методика обучения общетехническим и специальным дисциплинам. – Алматы: РАД и АЛ, 2006. – 304 с.
- 29 Шматков Е.В., Коваленко О.Е. Методика професійного навчання. Частина II: Методика професійно-практичного навчання. – Харків: УПА, 2000. – 214 с.
- 30 Чайка В. Основи дидактики: Тексти лекцій і завдання для самостійного контролю. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. – Тернопіль: Астон, 2002. – 244 с.
- 31 Дрозіч І.А. Формування фахової компетентності майбутніх кухарів у професійно-технічних навчальних закладах : дис. канд. пед. наук. / Дрозіч Ірина Анатоліївна. – Хмельницький, 2018. – 234 с.
- 32 Фулей Т. Методичні рекомендації для тренерів щодо розроблення та проведення тренінгів / Т. Фулей, Н. Буруковська, Т. Будниченко, Г. Савченко [Електронний ресурс]. URL: <http://nsj.gov.ua/files/1491898085-FINAL.pdf>.

Додаток А

Шаблон плану уроку теоретичного навчання ДНЗ «Хмельницький Центр ПТО сфери послуг» [31]

Професія:

Тема уроку:

Тип уроку: Урок засвоєння нових знань

Навчальна мета:

Виховна мета:

Розвиваюча мета:

Міжпредметні зв'язки:

Матеріально-технічне і дидактичне оснащення уроку:

Хід уроку

№ з/п	Етапи уроку	Дії викладача	Дії учнів
1	2	3	4
1	Організаційна частина уроку		.
2	Початкова дидактична частина уроку. Повідомлення теми, мети		
3	Мотивація навчальної діяльності		
4	Актуалізація базових опорних знань		
5	Викладення нового матеріалу		
6	Контроль рівня засвоєння знань учнями		
7	Заключна частина уроку		

Додаток Б

Форма анкети опитування педагогів щодо сформованості уміння педагогів розробляти програмно-методичне забезпечення навчального-виробничого процесу в ЗП(ПТ)О

Анкета

Шановний респонденте!

З метою оцінювання сформованості уміння педагогів розробляти програмно-методичного забезпечення навчального-виробничого процесу просимо Вас надати відверті відповіді на запитання.

Ваші відповіді будуть використанні тільки в узагальненій формі
Вдячні Вам за участь в опитуванні!

Будь ласка, прочитайте уважно запитання, виберіть варіант відповіді або запропонуйте свою відповідь.

1 Назва Вашого закладу освіти _____

2 У підготовці фахівців якої професії Ви задіяні?

3 Ваша посада

- 1 директор
- 2 заступник директора
- 3 методист
- 4 викладач професійно-теоретичної підготовки
- 31 майстер виробничого навчання

4 Стаж роботи на посаді

(роки) _____

5 Чи ознайомлені ви з особливостями організації навчально-виробничого процесу на засадах модульно-компетентнісного підходу?

- 1 так, я працюю за новими підходами
- 2 так, я ознайомена
- 3 ні, я не знайома

4 ваша відповідь _____

6 У який спосіб Ви дізналися про особливості організації навчально-виробничого процесу на засадах модульно-компетентнісного підходу?

- 1 робота в методичній комісії
- 2 робоча нарада з адміністрацією закладу
- 3 консультування з методистом закладу
- 4 від колег
- 5 курси підвищення кваліфікації
- 6 методичні вказівки з організації навчально-виробничого процесу
- 7 ваша відповідь _____

7 З якими труднощами Ви стикнулися під час переходу до організації навчально-виробничого процесу на засадах модульно-компетентнісного підходу? (можливо декілька відповідей)

- 1 нестача теоретичних знань з сутності модульно-компетентнісного підходу
- 2 відсутність практичних умінь розроблення програмно-методичного забезпечення на модульно-компетентнісній основі
- 3 відсутність доступу до методичних матеріалів щодо складання навчально-планувальної документації на модульно-компетентнісній основі
- 32складність переходу на нові умови організації навчально-виробничого процесу та відсутність внутрішньої мотивації
- 33не розуміння нагальності переходу на нові умови організації навчально-виробничого процесу, оскільки традиційні були ефективними
- 34перевантаженість різними видами діяльності
- 35 ваша відповідь _____

8 Робота з якими навчально-планувальними документами на модульно-компетентнісній основі потребує удосконалення Ваших умінь? (можливо декілька відповідей)

- 1 робочий навчальний план

- 2 робоча навчальна програма
- 3 поурочно-модульний план
- 4 перелік навчально-виробничих робіт
- 5 робоча програма навчального предмета
- 4 поурочний план занять
- 5 ваша відповідь _____

9 Яким формам набуття практичних умінь розроблення навчально-планувальної документації Ви надаєте перевагу? (можливо декілька відповідей)

- 1 практичне заняття (семінар)
- 2 семінар-тренінг
- 3 майстер-клас
- 4 workshop-навчання
- 4 самостійно на основі методичних матеріалів
- 5 ваша відповідь _____

Дякуємо за співпрацю!

Додаток В

Програма тренінгу на тему «Розробка програмно-методичного забезпечення навчально-виробничого процесу на модульно-компетентнісній основі»

Навчальна мета: сформувати в педагогів ЗП(ПТ)О уміння розроблення програмно-методичного забезпечення навчально-виробничого процесу на модульно-компетентнісній основі.

Очікувані результати:

- знати сутність модульно-компетентнісного підходу та особливості його застосування в організації навчально-виробничого процесу ЗП(ПТ)О;
- уміти розробляти основні форми навчально-планувальної документації для організації навчально-виробничого процесу ЗП(ПТ)О на модульно-компетентнісній основі;
- позитивне ставлення до змін організації навчально-виробничого процесу підготовки кваліфікованих робітників як відповіді на вимоги ринку праці та суспільства.

Інформаційні джерела:

Основні:

1 Модульно-компетентнісний підхід у підготовці кваліфікованих робітників будівельної та машинобудівельної галузей : монографія / П. Г. Лузан, В. В. Ягупов, Г. І. Лук'яненко, Т. В. Пятничук, М. І. Михнюк. Київ : Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, 2015. С. 25.

Додаткові:

1 Організація дуальної форми навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти : практ. посіб. / Т. М. Герлянд, І. А. Дрозіч, Н. В. Кулалаєва,

Г. М. Романова, М. М. Шимановський ; за заг. ред. Н. В. Кулалаєвої. – Житомир: Полісся, 2019. – 304 с.

2 Шевчук Л.І., Джус Л.К., Соленцова Г.М. Методичні рекомендації з розроблення навчально-планувальної та ведення облікової документації для організації навчання з професій за стандартами професійної (професійно-технічної) освіти на основі компетентнісно-модульного підходу. – Хмельницький: НМЦ ПТО ПК, 2020. – 18 с.

Команда тренерів:

1 ПІБ – лектор

2 ПІБ – тренер

3 ПІБ – тренер

Загальний час проведення тренінгу – 90 хвилин.

План тренінгу:

Частина I

1.1 Знайомство з групою, представлення тренерів.

1.2 Експрес-опитування учасників тренінгу за допомогою програмного забезпечення Kahoot.

1.3 Міні-лекція з презентацією навчального матеріалу на тему «Технологія організації навчального процесу в ЗП(ПТ)О на основі модульно-компетентнісного підходу».

1.4 Організація дискусії щодо переваг та утруднень запровадження модульно-компетентнісного підходу в навчально-виробничий процес ЗП(ПТ)О.

1.5 Робота в малих групах на тему «Аналіз структури та змісту навчальної робочої програми з професії».

Частина II

2.1 Демонстрування зразків навчально-програмного забезпечення за організації навчально-виробничого процесу ЗП(ПТ)О на модульно-компетентнісній основі.

2.2 Робота в малих групах з вирішення ситуативних завдань на тему «Розроблення навчально-планувальних документів організації навчально-виробничого процесу ЗП(ПТ)О на модульно-компетентнісній основі».

2.3 Пленарне обговорення та презентація результатів роботи груп.

2.4 Панельна дискусія.

2.5 Підведення підсумків та анкетування учасників тренінгу.

Додаток Г

Презентація для проведення міні-лекції на тему «Технологія організації навчального процесу в ЗП(ПТ)О на основі модульно-компетентнісного підходу» (фрагмент)

Слайд 1

Слайд 2

План:

1. Поняття модульно-компетентнісного підходу в професійній освіті
2. Практико-орієнтований освітній процес
3. Поняття навчального модуля та його складники
4. Технологія реалізації модульно-компетентнісного підходу

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите в «Параметры»

Слайд 9

- **Модульно-компетентнісний підхід** – концепція організації навчального процесу, в якому метою навчання є сукупність професійних компетентностей учня, а засобом її досягнення є модульна побудова змісту та структури професійного навчання

The diagram consists of three blue rounded rectangular boxes connected by a horizontal line. From left to right:

- Трудова функція** (набір трудових дій)
- Професійна компетентність** (за трудовою дією або групою трудових дій)
- Навчальний модуль**

 A large blue arrow points from the first box to the second, and another large blue arrow points from the second box to the third, indicating a flow or relationship between these concepts.

Слайд 11

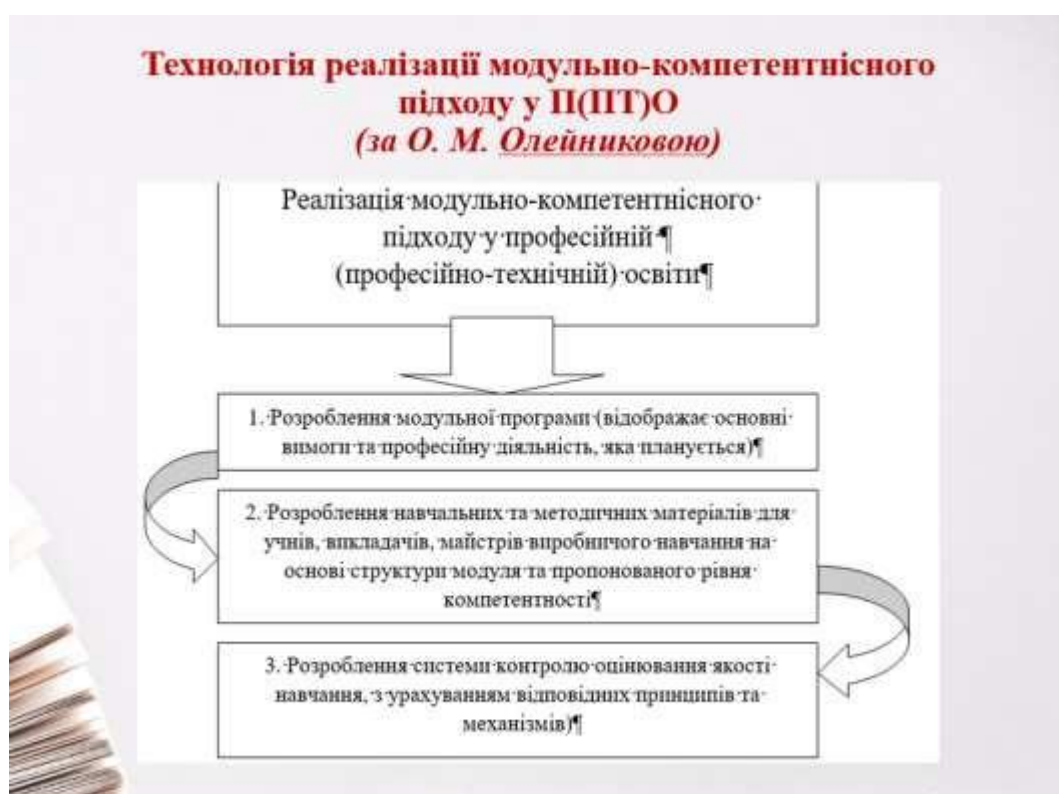
Слайд 12

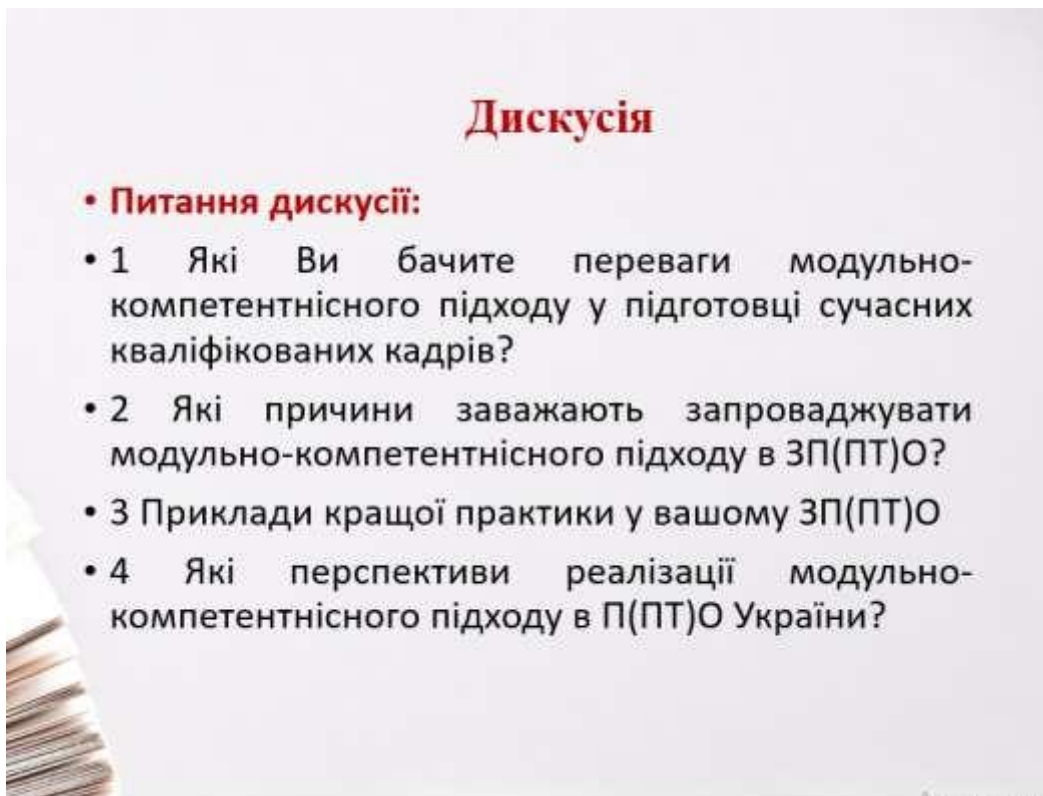
Слайд 13

Слайд 14

Слайд 13

Дискусія

- **Питання дискусії:**
- 1 Які Ви бачите переваги модульно-компетентнісного підходу у підготовці сучасних кваліфікованих кадрів?
- 2 Які причини заважають запроваджувати модульно-компетентнісного підходу в ЗП(ПТ)О?
- 3 Приклади кращої практики у вашому ЗП(ПТ)О
- 4 Які перспективи реалізації модульно-компетентнісного підходу в П(ПТ)О України?

Додаток Д

Приклад завдання для роботи в малих групах на тему «Аналіз структури та змісту навчальної робочої програми з професії»

Час виконання – 20 хв.

Задання:

Проаналізуйте структуру та зміст наведеного прикладу модуля в робочій програмі і дайте відповіді на питання:

- 1 Що таке модуль в робочій навчальній програмі?
- 2 Яка інформація зашифрована в коді модуля?
- 3 Яку трудову функцію (групу трудових дій) представляють виокремлені в модулі компетентності (слайд 9)?
- 4 Чому виокремлені компетентності віднесені до одного модуля?

5 Встановіть подібність та відмінності будови модуля робочої навчальної програми (на прикладі однієї з професій швейного профілю).

Приклад:

Навчальний модуль – структурний логічно завершений елемент робочої навчальної програми, що відображає зміст підготовки учнів до виконання певної професійної компетентності (групи компетентностей), які мають самостійне значення в трудовому процесі конкретної професії

Робоча навчальна програма
Професія: "7412 Кондитер"
Професійна кваліфікація: кондитер "3-го розряду"

Код та назва модуля, кількість годин на модуль	Код компетентності	Назва компетентності	Всього годин на професійно-теоретичну підготовку за компетентністю	З них ЛПР	На професійно-практичну підготовку	З них		
						Виробниче навчання в навчальній майстерні, лабораторії	Виробниче навчання в умовах виробництва	Виробничі практики
КНД-3.1 Приготування напівфабрикатів для борошnianих кондитерських і булочних виробів ('784 години)								
			80		260	120		140
	КНД-3.1.1	Приготування начинки	40		0	60		70
	КНД-3.1.2	Приготування фаршів	40		0	60		70
Приготування оздоблювальних напівфабрикатів для борошnianих кондитерських виробів								

Додаток Е

Листа самооцінювання розвитку педагогічного уміння щодо розроблення програмно-методичного забезпечення навчально-виробничого процесу на модульно-компетентнісній основі

Оцінка розвитку педагогічного уміння щодо розроблення програмно-методичного забезпечення						Оцінка ставлення до запровадження модульно-компетентнісного підходу в освітній процес		Оцінка роботи команди тренерів/лектора
ОДІ		С		СА				
до заняття	після заняття	до заняття	після заняття	до заняття	після заняття	до заняття	після заняття	
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Примітка: ОДІ – уміти виконувати дію з опорою на джерело інформації (схема, алгоритм, інструкційна картка, вказівки); С – уміти виконувати дію самостійно без використання зовнішніх джерел інформації; СА – уміти виконувати дію самостійно в автоматичному режимі (рівень навички).